

การวิเคราะห์วิชาโหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิต ของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น*

Analysis of Astrology Influencing on the Quality of Life of People in Khon Kaen Province

อภิญญา สาริพันธ์, พระครูภาวนาโพธิคุณ และจรัส สักกา
Apinya Sariphan, Prakrubhavanaphodhikun and Jaras Leeka
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: hongyeja2014@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิชาโหราศาสตร์ 2) ศึกษาวิชาโหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดขอนแก่น 3) วิเคราะห์วิชาโหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ และทุติยภูมิ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 35 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาตามหลักอุปนัยวิธี

ผลการวิจัยพบว่า

1. วิชาโหราศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการพยากรณ์โชคชะตาของมนุษย์ และปรากฏการณ์ต่างๆ ของโลก โดยอาศัยตำแหน่งของดวงดาวต่างๆ บนท้องฟ้าเป็นเครื่องชี้แล้วจดบันทึกไว้เป็นสถิติ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มีเนื้อหาประกอบด้วย 1) ความเป็นมา 2) ความหมาย 3) วิวัฒนาการ 4) จักรวาลวิทยา 5) องค์ประกอบของโหราศาสตร์ 6) ประเภทของโหราศาสตร์ 7) ข้อห้ามในการพยากรณ์
2. วิชาโหราศาสตร์มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น 3 ด้าน 1) ด้านความเชื่อ 2) ด้านพิธีกรรม 3) ด้านการดำเนินชีวิต ทั้ง 3 ด้านนี้จะมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ปัจเจกบุคคล และสังคม
3. การวิเคราะห์วิชาโหราศาสตร์ฯ แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ 1) ด้านความเชื่อ พบว่าวิชาโหราศาสตร์มีส่วนสัมพันธ์กับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต เช่น การตั้งชื่อ การหาฤกษ์ยาม การประกอบพิธีกรรม และพิธีปฏิบัติต่อคนตาย รวมถึงการดำเนินชีวิต เช่น การปลูกบ้านเรือน

*ได้รับบทความ: 10 กุมภาพันธ์ 2565; แก้ไขบทความ: 19 มิถุนายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 19 มิถุนายน 2565

Received: February 10, 2022; Revised: June 19, 2022; Accepted: June 19, 2022

การแต่งงาน 2) ด้านความรู้ พบว่า (1) กลุ่มเหตุผลนิยม สมรรถนะทางความคิดของมนุษย์ในการได้มาซึ่งความรู้ กลุ่มความเชื่อ และกลุ่มพิธีกรรม เกิดจากเหตุผลที่เป็นส่วนสืบเนื่องมาจากความเชื่อในส่วนปัจเจกบุคคล (2) กลุ่มประสบการณ์นิยม พบว่า กลุ่มคำนวณ กลุ่มพยากรณ์ เป็นกลุ่มที่ได้ความรู้จากประสบการณ์ด้วยการจดบันทึกเป็นสถิติ แล้วนำสถิติมาวิเคราะห์เพื่อการทำนายปรากฏการณ์ในอนาคต

คำสำคัญ: โหราศาสตร์; อิทธิพล; คุณภาพชีวิต

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study astrology; 2) to study astrology influencing the quality of life of people in Khon Kaen Province; 3) to analyze astrology influencing quality of life of people in Khon Kaen Province. This study was qualitative research. The data were studied from primary and secondary documents and 35 key informants before being interpreted by the descriptive analysis based on the inductive method.

The research results were as follows:

1. Astrology is a subject that deals with human fortune-telling and phenomena of the world by determining the positions of stars in the sky as a pointer, recorded as statistic data that influences the way of life of human beings. Its content consists of 1) background, 2) meaning, 3) evolution, 4) cosmology, 5) elements of astrology, 6) types of astrology and 7) prohibition.

2. An astrology influenced the quality of life of people in Khon Kaen province in 3 aspects: 1) beliefs, 2) rituals and 3) lifestyles. These three aspects will influence the quality of life in terms of individuals and society.

3. The analysis of astrology was divided into 2 types: 1) Belief: astrology was related to the way of life from birth to death such as naming, finding auspicious times, performing rituals and rituals for the dead including the way of life such as house construction and marriage; 2) Knowledge: (1) rationalism: the cognitive competence of humans in acquiring knowledge, belief and rituals caused by reason that is a continuation of belief in the individual; (2) experimentalism: computational group and forecast group were the group that gained knowledge from experience by taking statistical records and then analyzed for predicting future phenomena.

Keywords: Astrology; Influences; Quality of life

1. บทนำ

โหราศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มนุษย์มีการเรียนการสอนและให้ความสนใจมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันความสำคัญของโหราศาสตร์นั้นได้แพร่กระจายไปยังมนุษย์ทุกชนชั้น จนอาจกล่าวได้ว่าโหราศาสตร์เป็นฐานความคิดสำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยความรู้ทางโหราศาสตร์นั้นเป็นความรู้สืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ระบบการโคจรของดวงดาวที่เรียกว่า ดาราศาสตร์ ส่วนในระบบโหราศาสตร์เรียกว่า “จักราศี” อาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ดาราศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์ของเส้นทางการโคจรของกลุ่มดวงดาว ส่วนโหราศาสตร์เป็นการเรียนรู้อำนาจของดวงดาว และอำนาจของการโคจรของกลุ่มดาวต่างๆ ดาราศาสตร์จึงมีลักษณะที่เป็นรูปธรรมในขณะที่โหราศาสตร์เป็นเรื่องของนามธรรม (สถิต ภาคมฤค และคณะ, 2560, หน้า 67-74) และถือว่า ความรู้ด้านโหราศาสตร์นั้นได้เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ตลอดมา ความรู้โหราศาสตร์ในยุคอดีตทั้งของอินเดียโบราณ กรีก อียิปต์โบราณ ถือกันว่า การโคจรของดวงอาทิตย์เป็นแนวสำคัญเพื่อกำหนดแบ่งช่วงเวลาองศาในการโคจรและกลุ่มดาวที่ดวงอาทิตย์โคจรผ่านเป็นแนวคิดสำคัญแนวคิดหนึ่งของโลก เรียกว่า “สุริยคติ” ในขณะที่ประเทศจีน และกลุ่มประเทศทางซีกโลกตะวันออกกำหนดนับการโคจรของดวงจันทร์เป็นหลักสำคัญนับตั้งแต่เริ่มเปล่งแสงเต็มดวง สิ้นแสง เป็นวงจรการเดินทางของดวงจันทร์ซึ่งมีอิทธิตต่อพืชพันธุ์ และน้ำในโลก มนุษย์จึงนิยมช่วงเวลา องศาในการโคจร และกลุ่มดวงดาวที่ดวงจันทร์โคจรผ่านเป็นแนวคิดสำคัญเรียกว่า

“จันทรคติ” (ประมวณ วรรณโชติผาเวช, 2551, หน้า 6) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า วิชาโหราศาสตร์ดังที่ได้นำเสนอมานี้เป็นความรู้ที่สามารถพิสูจน์ความจริงเชิงประจักษ์ได้ด้วยวิธีการคำนวณแบบสุริยคติและจันทรคติ นอกจากนี้โหราศาสตร์ยังมีความเชื่อดั้งเดิมที่มนุษย์ได้รับการถ่ายทอดและสืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพกาลจนใช้เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตจนถึงปัจจุบัน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นนี้ทำให้เราพบว่า วิชาโหราศาสตร์ได้มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะวิชาโหราศาสตร์ที่ปรากฏในประเทศไทย ถือได้ว่าได้มีวิวัฒนาการมาจากโหราศาสตร์ของอินเดียโบราณตั้งแต่สมัยครั้งพุทธกาลหรือประมาณสองพันห้าร้อยปีมาแล้ว ซึ่งเริ่มแรกของศาสตร์สาขานี้ได้เริ่มต้นและแพร่หลายในกลุ่มวรรณะพราหมณ์ และแพร่กระจายไปสู่วรรณะอื่นๆ ส่วนในประเทศไทย ได้พบหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญเกี่ยวกับโหราศาสตร์ที่ได้ขุดพบอารยธรรมบ้านเชียงที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีอายุเก่าแก่ประมาณสี่พันถึงห้าพันปี หลักฐานทางโหราศาสตร์สำคัญที่ได้ขุดพบ ได้แก่ สัญลักษณ์เกี่ยวกับจักราศี สัญลักษณ์เครื่องหมายเกี่ยวกับดวงดาวต่างๆ มากมาย ด้วยเหตุนี้ได้มีข้อสันนิษฐานว่าคนไทยได้เริ่มมีการเรียนรู้วิชาโหราศาสตร์มาแล้วประมาณห้าพันปี (พระยาปริรักษเวทการ, 2535, หน้า 3) และนอกจากนี้วิชาโหราศาสตร์ได้มีอิทธิตต่อวิถีชีวิตของมนุษย์รวมถึงเป็นเครื่องมือที่พระมหากษัตริย์ได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารปกครองบ้านเมืองเพื่อความสงบสุขของประชาชน และถือว่าวิชาโหราศาสตร์ยังมีความรู้ อย่างหนึ่ง

ที่สังคมยังใช้งาน และยังมีความเชื่อในเรื่องอำนาจของดวงดาวว่ามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย โดยได้แบ่งความเชื่อในวิชาโหราศาสตร์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มการคำนวณและฤกษ์ยาม 2) กลุ่มพยากรณ์ และ 3) กลุ่มพิธีกรรม กลุ่มของโหราศาสตร์ต่างๆ เหล่านี้จะมีการบูรณาการกันในระหว่างกลุ่มอย่างแยกกันไม่ออกเพราะความรู้ทางโหราศาสตร์ที่แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ของโหราศาสตร์ดังกล่าวมานี้จะมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสะท้อนออกมาเชิงคุณค่าทางวิถีวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้เห็นว่าคุณค่าที่มีนั่นคือ คุณค่าที่มีต่อคนและสังคมในลักษณะคุณค่าที่มีต่อคนนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นคุณค่าต่อการดำรงชีวิต การตัดสินใจ การมีครอบครัว เป็นต้น และแนวคิดดังกล่าวนี้ยังเกี่ยวข้องกับความเป็นมา และวิวัฒนาการของความเชื่อซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อที่ว่าถูกยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เชื่อว่าเป็นความจริงเช่น เรื่องเกี่ยวกับลัทธิ และศาสนาตลอดจนเรื่องอื่นๆ ที่คนเรามีความเชื่อเรื่องใด บุคคลใดหรือเหตุการณ์อย่างใดก็จะมีความคิดเห็นไปในทำนองเดียวกันเป็นส่วนมาก (สุชา จันทรเอน, 2524, หน้า 74) และการยอมรับว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นความจริง หรือมีการดำรงอยู่จริงโดยอาศัยประสบการณ์ตรง การไตร่ตรอง หรือการอนุมานตามด้วย ความมั่นใจไว้วางใจในการนับถือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525, หน้า 278)

นอกจากนี้ จากการสืบค้นทางเอกสารได้พบมุมมองในด้านความเชื่อจากนักวิชาการ สรุปได้ว่า ความเชื่อคือการยอมรับที่เกิดอยู่ในจิตสำนึก

ของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อมนุษย์หรือสังคมนั้นๆ แม้ว่าพลังเหนือธรรมชาติต่างๆ เหล่านั้นไม่สามารถที่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับ และให้ความเคารพ เกรงกลัว สิ่งเหล่านี้เรียกว่า ความเชื่อ ดังนั้นความเชื่อจึงมีขอบเขตกว้างขวางมาก ไม่เพียงแต่จะหมายถึงความเชื่อในดวงวิญญาณทั้งหลาย ภูตผี คาถาอาคม โชคลางไสยเวทย์ต่างๆ ทั้งนี้ยังรวมถึงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มนุษย์ยอมรับนับถือ เช่น ต้นไม้ (ต้นโพธิ์ ต้นไทร) ป่าเขา เป็นต้น (ธวัช ปุณโณทก, 2528, หน้า 350) และนอกจากนี้ ระบบความเชื่อดังกล่าวนี้อาจเกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์ในกลุ่มของความเชื่อที่แฝงอยู่ในพิธีกรรมต่างๆ ที่เกิดจากความเชื่อปัจเจกบุคคล และนำไปสู่การสร้างบรรทัดฐานให้แก่สังคม และมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตมนุษย์ในปัจจุบัน เช่น เมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆ มนุษย์จะคิดถึงวิชาโหราศาสตร์เป็นอันดับต้นๆ เสมอ แม้ว่าในปัจจุบันความรู้ทางวิทยาศาสตร์จะได้รับการพัฒนาเพื่อพิสูจน์ความจริงได้เชิงประจักษ์ก็ตามแต่วิทยาศาสตร์ก็มีขีดจำกัดในการตอบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ วิชาโหราศาสตร์จึงเป็นที่พึ่งแก่มนุษย์ในภาวะที่คับ เช่น เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับ เศรษฐกิจ การศึกษา การงาน การเงิน การเลือกคู่ครอง เป็นต้น ผู้ประสบปัญหาส่วนใหญ่จะเข้าพึ่งหมอดูและโหราจารย์ต่างๆ เพื่อทำนายทายทักในเรื่องดังกล่าว จึงทำให้มีอาชีพหมอดูเกิดขึ้นมากมาย และมีคนจำนวนมากเข้าไปใช้บริการอยู่

จากเหตุผลดังกล่าวมานี้ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วิชาโหราศาสตร์

มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ดังกล่าวมาว่า วิชาโหราศาสตร์นั้นมีความเป็นมาและเนื้อหาสาระอย่างไร มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์ในมิติของความเชื่อในการดำเนินชีวิต เช่น การเกิด แก่เจ็บ ตาย และอื่นๆ อย่างไรก็ตาม รวมถึงการนำองค์ความรู้ที่ปรากฏในวิชาโหราศาสตร์ไปเป็นแนวทางการเพื่อการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ งานวิจัยนี้เมื่อสำเร็จแล้วจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจในวิชาโหราศาสตร์และเป็นสารสนเทศในเชิงวิชาการต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิชาโหราศาสตร์
2. เพื่อศึกษาวิชาโหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อวิเคราะห์วิชาโหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกลุ่มเป้าหมายจำนวน 35 คน ประกอบด้วย 1) นักโหราพยากรณ์ และหมอดูจำนวน 5 คน 2) ประชาชนชาวบ้านจำนวน 5 คน 3) นักวิชาการจำนวน 5 คน 4) ประชาชนผู้เคยได้รับการพยากรณ์หรือดูดวงจำนวน 10 คน และ 5) ผู้ประสบความสำเร็จจากการดำเนินชีวิตด้วยวิชาโหราศาสตร์จำนวน 10 คน การสร้างเครื่องและการหาคุณภาพเครื่องมือการ

วิจัย ประกอบด้วย แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ กล้องถ่ายรูป สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายวิดีโอ ส่วนการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการสร้างแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมมีขั้นตอนในการสร้างเครื่อง และการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามข้อวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์วิชาโหราพยากรณ์มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 2) ข้อมูลที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นประเด็นคำถามแบบสัมภาษณ์ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ 3) ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา 4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมและความถูกต้องตามเนื้อหา ภาษา และความสอดคล้องเกี่ยวกับประเด็นคำถาม และ 5) เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำไปเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

- 1) นำหนังสือจากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีผู้นำชุมชน และหน่วยงานราชการ เป็นต้น เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยในการสัมภาษณ์ 2) สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก และกลุ่มเป้าหมาย พบปะพูดคุย

เพื่อสร้างความคุ้นเคย แจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3) กำหนดนัดหมายวันเวลาที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ที่แน่นอนเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เตรียมตัว และเตรียมเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ 4) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก และบุคคลอื่นๆ โดยใช้วิธีการบันทึกเทป จดบันทึก และการสนทนากับกลุ่มเป้าหมาย

การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสังเกตการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มาตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการสามเส้า โดยการนำเอาข้อมูลที่ตรงกันมาการแปลความ การตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

4. สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง วิชาโหราศาสตร์ได้มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาถึงการวิเคราะห์วิชาโหราศาสตร์ได้มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. วิชาโหราศาสตร์ เป็นศาสตร์หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเป็นไปได้ในการทำนายอนาคต ปากฏการณ์ของโลกหรือโชคชะตาของมนุษย์ โดยอาศัยตำแหน่งของดวงดาวต่างๆ บนท้องฟ้าเป็นเครื่องชี้แล้วจดบันทึกไว้เป็นสถิติ ดังนั้นวิชาโหราศาสตร์จึงเป็นวิชาพยากรณ์ชนิดหนึ่งที่อาศัยเวลาและตำแหน่งของดวงดาวในท้องฟ้าเป็นสำคัญ มีได้หมายถึงการพยากรณ์ด้วยวิธีอื่น เช่น

การดูลายมือ การดูไฟ หรือการดูด้วยวิธีนับเลข เป็นต้น อีกประการหนึ่ง โหราศาสตร์เป็นวิชาที่ต่างกับวิทยาศาสตร์ธรรมดาอยู่บ้าง เช่น วิชาคณิตศาสตร์ กิติ วิชาเคมีก็ดี หรือวิชาชีววิทยาก็ดี เหล่านี้เป็นวิชาที่มีกฎเกณฑ์และอาศัยเหตุผลประกอบ นำมาทดลอง พิสูจน์ให้เห็นประจักษ์โดยไม่ยากนัก ส่วนโหราศาสตร์นั้น เป็นวิชาที่ค่อนข้างลึกลับและยากแก่การพิสูจน์และทดลอง โดยวิธีเช่นเดียวกันกับการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ด้วยเหตุนี้นักวิทยาศาสตร์ส่วนมากจึงยังไม่รับรองโหราศาสตร์ เช่น วิทยาศาสตร์อื่นๆ อย่างไรก็ดี โหราศาสตร์เป็นวิชาเก่าแก่ที่สุดวิชาหนึ่ง ซึ่งได้ศึกษากันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบันนี้ และยังเป็นวิชาที่อยู่ในความสนใจของชนชาติต่างๆ ทั่วโลก และวิชาโหราศาสตร์ แบ่งออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้ 1) โหราศาสตร์ชะตาบุคคล (Natal Astrology) 2) โหราศาสตร์ชาตาบ้านเมือง (Mundane National Astrology) 3) โหราศาสตร์การแพทย์ (Medical Astrology) 4) โหราศาสตร์ธรรมชาติ หรืออุตุนิยม 5) โหราศาสตร์การเกษตร (Agricultural Astrology) 6) โหราศาสตร์การคลัง (Financial Astrology) 7) โหราศาสตร์การให้ฤกษ์ (Electional Astrology) นอกจากนี้ ได้มีข้อห้ามในการพยากรณ์ไว้ 3 ประการ คือ 1) ห้ามพยากรณ์ความเป็นความตาย 2) ห้ามพยากรณ์ความสัมพันธ์ของผู้ที่เป็นสามี ภรรยา หรือผู้ที่จะแต่งงานกัน และ 3) ห้ามพยากรณ์บุตร ธิดา ว่าจะมีได้หรือไม่ เป็นต้น

2. วิชาโหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น สรุปได้ว่า

วิชาโหราศาสตร์ เป็นความรู้อย่างหนึ่งที่ประชาชนในจังหวัดขอนแก่นยังใช้งาน และยังมีความเชื่อถือในเรื่องอำนาจของดวงดาวว่ามีผลต่อการดำรงชีวิต นับตั้งแต่แรกเกิดจนตายแบ่งเป็น 3 ด้านคือ อิทธิพลด้านความเชื่อ ด้านพิธีกรรม และด้านการดำเนินชีวิต และวิชาโหราศาสตร์ในจังหวัดขอนแก่น แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ 1) การคำนวณ และฤกษ์ 2) การพยากรณ์ และ 3) พิธีกรรม กลุ่มของโหราศาสตร์เหล่านี้มักมีการบูรณาการระหว่างกลุ่มกันอย่างแยกไม่ออก โดยความรู้โหราศาสตร์ที่จำแนกเป็นกลุ่มข้างต้นนั้นมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่นเป็นอย่างยิ่งและได้สะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เกิดต่อคน และคุณค่าต่อสังคม และวิชาโหราศาสตร์ยังมีอิทธิต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความเชื่อต่อขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมา เรียกว่า การทำบุญตามฮีต และถือว่าเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในจังหวัดขอนแก่นที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้วิชาโหราศาสตร์ยังมีอิทธิต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่เราเกิดมาจนกระทั่งตายวิชาโหราศาสตร์จะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่กับวิถีชีวิตของเราจนแยกกันไม่ได้เช่น การถือฤกษ์ถือยามหรือการพยากรณ์เหตุการณ์ต่างๆ ของอนาคตว่าจะเป็นอย่างไร ลางดีหรือลางร้าย โชคหรือเคราะห์กรรม ทำอย่างไรจึงจะมีโชคหรือทำอย่างไรจึงจะพ้นเคราะห์กรรม เป็นต้น

3. การวิเคราะห์วิชาโหราศาสตร์ได้มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

3.1 อิทธิพลด้านความเชื่อ: ความเชื่อด้านโหราศาสตร์อยู่คู่กับสังคมอีสานและจังหวัดขอนแก่นมาอย่างยาวนาน โดยโหราศาสตร์เป็นศาสตร์หนึ่งที่มีอายุยาวนานมาพอๆ กันกับการมีบันทึกว่ามีมนุษย์อยู่ในโลกใบนี้โหราศาสตร์ถือเป็นศาสตร์หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเป็นไปได้ในการทำนายอนาคตปรากฏการณ์ของโลกหรือโชคชะตาของมนุษย์โดยอาศัยตำแหน่งของดวงดาวต่างๆ บนท้องฟ้าเป็นเครื่องชี้แล้วจดบันทึกไว้เป็นสถิติประชาชนในจังหวัดขอนแก่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังคงมีความเชื่อในวิชาโหราศาสตร์ เช่น การดูฤกษ์เพื่อประกอบการมงคล ดูฤกษ์ออกรถยนต์คันใหม่การทำบุญขึ้นบ้านหลังใหม่การเปิดกิจการใหม่ หรือการตัดสินใจปัญหาสำคัญที่มีความทุกข์ภายในใจ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้จะเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ทั้งสิ้น และยังพบว่าความเชื่อ นั้นแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ความเชื่อทั่วไป หรือความเชื่อธรรมดา มักจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ความคุ้นเคยที่ได้รับการบอกเล่าต่อกันมา เช่น การแห่นางแมว เพื่อขอฝน เมื่อชาวนาประสบกับภาวะภัยแล้ง การทำขวัญข้าวเมื่อข้าวตกร่วงเชื่อว่าจะทำให้แม่โพสพไม่พอใจ เมื่อมีการบวงสรวงจะทำให้แม่โพสพพึงพอใจนำความอุดมสมบูรณ์มาสู่ท้องนา รวมถึงความเชื่อเรื่องยากลางบ้านที่ใช้รักษาโรคภัยไข้เจ็บให้หายได้ 2) ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นความเชื่อที่แฝงไว้ด้วยความกลัว มนุษย์พยายามหาวิธีการที่จะก่อให้เกิดผลในทางที่ดี และก่อให้เกิดความสุขกับตนเอง และกระทำต่อสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ

เหล่านั้น ทำให้เกิดเป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นพิธีกรรม หรือศาสนา เช่น ความเชื่อทางไสยศาสตร์ ความเชื่อในเครื่องรางของขลัง ความเชื่อในเรื่องวิญญาณ เป็นต้น

3.2 อิทธิพลด้านพิธีกรรม สรุปได้ว่าระบบความเชื่อของคนอีสานในวิชาโหราศาสตร์จะมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องอยู่ในวิถีชีวิตตลอดเวลา ตั้งแต่เกิดจนตาย ความเชื่อ จารีตประเพณีหลายอย่าง ล้วนมีที่มาจากแนวคิดในวิชาโหราศาสตร์ทั้งสิ้นตั้งแต่การเกิด โดยมีความเชื่อว่าผู้ที่เกิดในช่วงเวลาของแต่ละวันจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของดวงดาวนั้นๆ เมื่อกำหนดรู้ดวงดาวประจำตัวแล้ว ความหมายของดวงดาวในด้านต่างๆ ก็จะมีผลทำให้ผู้ที่เกิดภายใต้อิทธิพลของดวงดาวนั้นมีบุคลิกลักษณะหรือรูปร่างเป็นไปตามความหมายของดวงดาวนั้นๆ บุคคลที่เกิดในวันแต่วันวันจึงต้องอาศัยความเป็นมงคลตามความหมายของดวงดาวประจำตัวเพื่อให้ชีวิตสมบูรณ์ และเจริญก้าวหน้า โหราศาสตร์ที่ส่งผลต่ออิทธิทางด้านความเชื่อของคนอีสานได้แสดงออกมาอย่างต่อเนื่อง และยาวนานโดยเฉพาะในความเชื่อ เช่น 1) พิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด 2) การตั้งชื่อ 3) การเสียเคราะห์ และ 4) การปฏิบัติต่อศพ

3.3 อิทธิพลด้านการดำเนินชีวิต สรุปได้ว่า โหราศาสตร์ต่อวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น และเป็นความรู้อย่างหนึ่งที่ยังใช้งาน และยังมีความเชื่อถือในเรื่องอำนาจของดวงดาวว่ามีผลต่อการดำรงชีวิตนับตั้งแต่แรกเกิดจนตาย โดยจำแนกเป็น 3 กลุ่มคือ 1) การคำนวณและฤกษ์ 2) การพยากรณ์ และ 3) พิธีกรรม กลุ่ม

ของโหราศาสตร์เหล่านี้ มักมีการบูรณาการระหว่างกลุ่มกันอย่างแยกไม่ออก โดยความรู้โหราศาสตร์ที่จำแนกเป็นกลุ่มข้างต้นนั้นมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่งสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมจะช่วยให้เห็นว่าคุณค่าที่มียุคค่านั้นคือ คุณค่าต่อคน และคุณค่าต่อสังคม ในลักษณะคุณค่าที่มีต่อคนนั้นอาจกล่าวได้ว่ามีคุณค่าต่อการดำรงอยู่ การตัดสินใจ การมีครอบครัว เป็นต้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์วิชาโหราศาสตร์ได้มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประเด็น จึงนำประเด็นที่น่าสนใจเหล่านั้นมาทำการอภิปรายผล ดังนี้

1. โหราศาสตร์เป็นศาสตร์ว่าด้วยการพยากรณ์โชคชะตาของมนุษย์ และปรากฏการณ์ต่างๆ ของโลกโดยอาศัยตำแหน่งการโคจรของดวงดาวบนท้องฟ้าเป็นเครื่องชี้และมีการจดบันทึกไว้เป็นสถิติซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในด้านต่างๆ เช่น ความเชื่อ พิธีกรรม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับมานพ นักการเรือน (2555) ที่กล่าวว่า การดำเนินชีวิตของบุคคลหรือเหตุการณ์บ้านเมือง โหราศาสตร์จะนำมาใช้อย่างเข้มงวดกวดขัน โดยแสดงออกในรูปของพิธีกรรม ความเชื่อ และวัฒนธรรมประเพณีตั้งแต่การเกิด การมีคู่ครอง การทำบุญอายุ การตาย การทำศึกสงคราม การวางศิลาฤกษ์ฝังเสาหลักเมือง

2. วิชาโหราศาสตร์มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น 3 ด้าน

1) ด้านความเชื่อ 2) ด้านพิธีกรรม 3) ด้านการดำเนินชีวิต ทั้ง 3 ด้านนี้จะมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ปัจเจกบุคคล และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ยอดธง ทับทิวไม้ (2534, หน้า 58-59) กล่าวว่า สังคมไทยได้ใช้วิชาโหราศาสตร์มาใช้เป็นหลักในการวางพื้นฐานสำหรับการดำเนินยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีทั้งด้านการเมืองและการสงครามมาตลอด เวลานานที่ประเทศไทยถูกสร้างขึ้น มา โหราศาสตร์ไทยจึงมีอิทธิพลทุกประการในการดำเนินชีวิตของ คนไทยตั้งแต่ระดับสูงสุดและต่ำสุด ตั้งแต่ใช้สำหรับการรบทัพจับศึก สร้างบ้านสร้างเมืองลง มา จนกระทั่งถึงกำหนดเวลาตัดผม ตัดเล็บ สำหรับคนทั่วไป อย่างน้อยที่สุดที่คนไทยคุ้นหูกันมากก็คือ “ฤกษ์-ยาม” ซึ่งคนไทยส่วนมากจะต้องให้ความสนใจหรือกระทำตามกฎเกณฑ์ของวิชาโหราศาสตร์ เพราะมีความเชื่อว่ากฎเกณฑ์เหล่านั้นจะก่อให้เกิด ผลดีและเป็นมงคลแก่ผู้กระทำนั้นๆ โดยอาศัย วิชาโหราศาสตร์หรือ “การดูหมอ” เป็นทางออก และเป็นความหวังอย่างหนึ่ง อย่างน้อยก็ในแง่ของ จิตวิทยา

3. เมื่อวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของวิชาโหราศาสตร์ต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนใน จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนในจังหวัดขอนแก่นยังพึ่งพิงวิชาโหราศาสตร์ในการดำเนินชีวิต การค้าขาย การศึกษา และการทำงาน วิชาโหราศาสตร์มีส่วนในการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับอุเทณี มนเทียรทอง (2534) ได้ทำวิจัยเรื่อง โหราศาสตร์ไทยกับการวางแผนและควบคุมธุรกิจธนาคาร พบว่า มีการใช้โหราศาสตร์ในการวางแผนและควบคุมกิจการ

ธนาคาร โดยชี้ให้เห็นว่า โหราศาสตร์เข้าไปมีส่วนในระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะธุรกิจธนาคารซึ่งเปรียบเสมือนแหล่งเงินของชาติยังให้ความสำคัญกับโหราศาสตร์ทั้งนั้น ซึ่งสอดคล้องกับ บุญชัย มาลัยศิริรัตน์ (2533) ได้ทำวิจัยเรื่อง โหราศาสตร์กับนโยบายศาสตร์: ศึกษาการนำโหราศาสตร์เข้ามาช่วยในการตัดสินใจของนักบริหาร พบว่า ไม่เพียงแต่บุคคลธรรมดาทั่วไปเท่านั้นที่ให้ความสำคัญกับโหราศาสตร์ ยังมีผู้บริหารที่มีอำนาจตัดสินใจมีวิสัยทัศน์ และคุณวุฒิ ได้นำโหราศาสตร์เข้ามาช่วยในการตัดสินใจได้อย่างผสมผสานกลมกลืน ทำให้เกิดความสมบูรณ์ มีหลักวิชาการและเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น โดยผู้บริหารที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจ และใช้โหราศาสตร์ตัดสินใจส่วนใหญ่มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป มีหน้าที่การงานในลักษณะ Generalist เคยประสบความล้มเหลวและมีประสบการณ์ในการต่อสู้ชีวิตมากมาย เคยพบโทรหรือหมอดูที่มีคุณภาพและคุณธรรม อีกทั้งผู้บริหารเหล่านั้นอยู่ในสภาพแวดล้อมที่จำกัดความคิด ได้รับข้อมูล และอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เกิดความไม่แน่ใจจึงต้องใช้แบบไม่มีแบบแผน

6. ข้อเสนอแนะ

การทำวิจัยเรื่องการวิเคราะห์วิชาโหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่นครั้งนี้ ยังมีเนื้อหาที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ แต่เพราะมีข้อจำกัดด้านกรอบการวิจัยและกรอบด้านระยะเวลาจึงไม่สามารถนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวนั้น

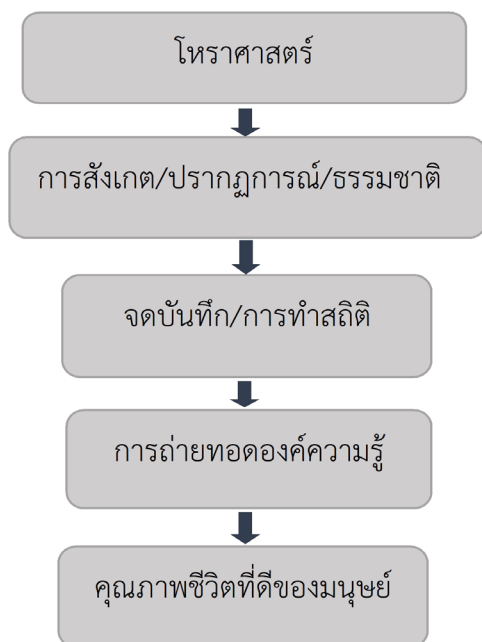
ได้จึงขอแนะนำเป็นข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วิชาโหราศาสตร์ในสังคมที่มีความขัดแย้งกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา

2. ควรทำวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วิชาโหราศาสตร์ในสังคมที่มีความขัดแย้งกับหลักการทางวิทยาศาสตร์

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์วิชาโหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับความรู้ที่อยู่ในวิชาโหราศาสตร์ ที่เกิดจากการสังสมประสบการณ์จนตกผลึกเป็นองค์ความรู้ แล้วนำองค์ความรู้นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่มนุษย์ ดังแผนภูมิภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ธวัช ปุณโณทก. (2528). ความเชื่อพื้นบ้านอันลุ่มพันกับชีวิตในสังคมอีสานในวัฒนธรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชัย มัลลย์ศิริรัตน์. (2533). โหราศาสตร์กับนโยบายศาสตร์: ศึกษาการนำโหราศาสตร์เข้ามาช่วยในการตัดสินใจของนักบริหาร. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประมวณ วรรณโชติผาเวช. (2551). การประเมินความแม่นยำของโหราศาสตร์ไทยในการพยากรณ์ลักษณะส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทำงาน. (การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระยาบริรักษ์เวชการ. (2535). หลักโหราศาสตร์ทั่วไปมูลฐานของโหราศาสตร์และประโยชน์ของการศึกษาโหราศาสตร์มรดกแห่งไทรสยาม สมาคมโหรแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- มานพ นักการเรียน. (2555). พระพุทธศาสนากับความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ยอดธง ทับทิวไม้. (2534). โหราศาสตร์ไทย (เรียนด้วยตัวเอง). กรุงเทพฯ: เดลฟี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สถิต ภาคมฤค และคณะ. (2560). คุณค่าทางวัฒนธรรมของโหราศาสตร์ชาติพันธุ์ในแอ่งสกลนคร. รมยสาร, 15(2), 67-74.
- สุชา จันทรเอม. (2524). จิตวิทยาลังคม. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อุเทณี มนเทียรทอง. (2534). โหราศาสตร์ไทยกับการวางแผนและควบคุมธุรกิจธนาคาร. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

